

REGIONÁLNY KNIHOVNÍK

Občasník pre knihovníkov knižníc v okrese Veľký Krtíš

č.1/2012

Regionálny knihovník

Občasník pre knihovníkov obecných knižníc v okrese Veľký Krtíš

Zostavila: Danka Šagiová

Zodpovedná: Mgr. Zuzana Unzeitigová

Vydavateľ: BBSK -Hontiansko-novohradská knižnica A. H. Škultétyho
vo Veľkom Krtíši

Rok vydania: 2012

Číslo: 2

Počet strán: 20

Náklad: 80 ex.

Tlač: HP

marec 2012

Obsah:

1. Úvod	3
2. Vyhodnotenie činnosti verejných knižníc v okrese za rok 2011	4
3. Týždeň slovenských knižníc	14
4. Regionálna knižnica v rámci TSK pripravila	15
5. Čítajme si... 2012	16
6. Prieskum čítania mládeže	17

Úvod

Vážení čitatelia,

Prvé číslo občasníka Regionálny knihovník v roku 2012 Vám prináša Vyhodnotenie činnosti verejných knižníc v okrese Veľký Krtíš za uplynulý rok. Touto cestou chcem poďakovať všetkým knihovníkom a pracovníčkam obecných úradov nie len za spracovanie štatistických výkazov, ale najmä za ich obetavú a nezištnú prácu pri zachovávaní fungovania verejných knižníc v našom regióne.

Marec je už dlhé roky považovaný za mesiac knihy a z toho dôvodu Slovenská asociácia knižníc vyhlásila už 13. ročník „Týždňa slovenských knižníc“. Na inšpiráciu uvádzame aj príklad podujatí regionálnej knižnice, ktoré pripravila na posledný marcový týždeň. Piaty ročník čitateľského maratónu „Čítajme si...“ môže byť pre Vás inšpiráciou na spoluprácu so základnou školou v obci a spoločného zapojenia do snahy knižníc na Slovensku prekonať doterajší rekord v čítaní detí. V poslednom príspevku Vás chcem informovať o záveroch celoslovenského výskumu čítania mládeže v SR, na ktorom participovala aj regionálna knižnica.

Príjemné čítanie

Danka Šagiiová, metodička HNK

VYHODNOTENIE ČINNOSTI VEREJNÝCH KNIŽNÍC

V OKRESE VEĽKÝ KRŤÍŠ ZA ROK 2011

1. Počet obcí spolu: 73

2. Počet obyvateľov: okresu 38 483
z toho okresného sídla 13 104

3. Počet verejných knižníc v okrese k 31.12.2011 spolu: 70
z toho: 1 regionálna knižnica
1 mestská knižnica
3 obecné knižnice s profesionálnym zamestnancom (PZ)
65 obecných knižníc s neprofesionálnym zamestnancom (NZ).

4. V roku 2011 nebola zrušená žiadna knižnica.

5. V priebehu roka 2011 nepracovalo 16 obecných knižníc, čo je o 2 viac ako v roku 2011 (Balog nad Ipľom, Brusník, Bušince, Červeňany, Ďurkovec, Glabušovce, Chrastince, Ipľské Predmostie, Lesenice, Ľuboriečka, Malé Zlievce, Sklabiná, Stredné Plachtince, Suché Brezovo, Širákov a Veľký Lom).

6. V okrese nebola v roku 2011 profesionalizovaná žiadna knižnica.

7. Žiadna knižnica nebola odprofesionalizovaná.

8. Na nákup knižničného fondu (KF) v priebehu roka 2011 vynaložilo 22 obecných úradov 4 772,40 € (čo je o 172,88 € menej ako v roku 2010). Mestský úrad v Modrom Kameni nevynaložil na nákup KF žiadne finančné prostriedky. Hontiansko-novohradská knižnica A.H.Škultétyho vo Veľkom Krťiši (ďalej len regionálna knižnica) nakúpila KF v hodnote 8 883,21 €, čo je o 339,83 € viac ako v roku 2010. Na nákup literatúry nedostalo 46 obecných knižníc žiadne finančné prostriedky, čo je o 3 viac ako v roku 2010.

9. Finančnú odmenu nedostávajú v okrese všetci knihovníci. Celkovo 26 zamestnancov OcÚ majú prácu v knižnici ako súčasť pracovnej náplne a odmenu za knihovnícku činnosť majú zahrnutú v mesačnej mzde. Pracovníci „aktivačných

činností a dobrovoľníckych pracovníkov“ nemajú činnosť v knižnici odmeňovanú. Na základe „Dohody o vykonaní práce“ vykonáva činnosť 22 knihovníkov. Zmena knihovníka nastala v 7 obecných knižniciach (Čeláre, Koláre, Ľuboriečka, Malé Straciny, Olováry, Sečianky, Záhorce).

10. Priestorové zmeny knižníc:

- a) zlepšenie priestorov – 7 knižníc (presťahovanie do nových priestorov, maľovanie – Čeláre, Sucháň, Koláre, Glabušovce, výmena okien a maľovanie – Dolné Plachtince, nové osvetlenie – Pôtor, sťahovanie do menších priestorov - Bušince)
- b) zhoršenie priestorov - 0 knižníc.

11. Revíziu knižničného fondu v roku 2011 vykonalo 7 knižníc (Obecná knižnica v Kosihách nad Ipľom, Ľuboriečke, Malých Stracinách, Obeckove, Trebušovciach, Veľkých Zlievcach a Záhorciach).

12. STAV KNIŽNIČNÉHO FONDU

KNIŽNIČNÝ FOND v kn.j.	rok 2010	rok 2011	nárast/pokles
Obecné knižnice s PZ	25 044	25 288	+ 244
Obecné knižnice s NZ	144 997	145 281	+ 284
Mestská knižnica	18 901	19 118	+ 217
Regionálna knižnica	54 040	53 725	- 315
Okres V. Krťiš SPOLU	242 982	243 412	+ 430
Počet kn.j. na 1 obyv. okresu	5,92	6,33	+ 0,41
Počet kn.j. na 1 použív. používateľa	58,24	62,91	+ 4,67

Na základe „Dohôd o zabezpečení dopĺňania KF obecných knižníc v roku 2011“ uzavretých medzi OcÚ a HNK (v súlade s § 9 ods.5, písm. c) zákona NR SR č. 183/2000 Z.z.) bol realizovaný HNK nákup, odborné spracovanie a distribúcia KF 5 obecným knižniciam v okrese, čo bolo rovnako ako v r.2010 (Nová Ves, Olováry, Seľany, Zombor a Želovce). Zakúpených a spracovaných bolo celkom 83 kn.j. v hodnote 590,- €.

PRÍRASTOK KNIŽNIČNÉHO FONDU PODĽA TYPOV KNIŽNÍC	v kn.j.		
	CELKOM	KÚPOU	DAROM, INOU FORMOU
Obecné knižnice s PZ	364	270	94
Obecné knižnice s NZ	364	333	31
Mestská knižnica	217	0	217
Regionálna knižnica	882	750	132
OKRES V. KRTÍŠ CELKOM	1 827	1 353	474

Celkový prírastok knižničného fondu v knižniciach všetkých typov bol v roku 2011 827 kn.j., čo je o 126 kn.j. menej ako v r. 2010. Z toho prírastok kúpou predstavoval 1 353 kn.j. v hodnote 13 655,61 €.

V roku 2011 predstavoval nákup knižničného fondu v okrese :

- na 1 obyvateľa 0,35 € (viac o 0,02 € ako v roku 2010)
- na 1 používateľa 3,53 € (viac o 0,32 € ako v roku 2010).

Úbytok knižničného fondu: 1 397 kn.j. (o 149 kn.j. viac ako v r.2010) bol z dôvodov straty, duplicity, nevyožiteľnosti a zastaranosti dokumentov, z toho vyradili:

- knižnice s PZ 120 kn.j.
- knižnice s NZ 80 kn.j.
- mestská knižnica 0 kn.j.
- regionálna knižnica 1 197 kn.j.

13. AUTOMATIZÁCIA KNIŽNÍC

Obecná knižnica vo Vinici s PZ pokračovala v retrospektívnom spracovávaní KF v knižnično-informačnom systéme LIBRIS, celkovo má retrospektívne spracovaných 9 988 kn.j., čo je 69,90 % fondu knižnice.

Regionálna knižnica realizuje všetky svoje knižnično-informačné služby v knižnično-informačnom systéme CLAVIUS. Používateľom je k dispozícii na webovej stránke knižnice www.hnk-vk.sk aj on-line katalóg HNK i regionálnych knižníc BBSK a skúšobná verzia nového katalógu Carmen.

V roku 2012 spracovalo elektronickou formou ročný štatistický výkaz o činnosti knižnice za rok 2011 spolu 17 knižníc (Dolná Strehová, Ďurkovce,

Kamenné Kosihy, Kleňany, Koláre, Kosihovce, Lesenice, Malá Čalomija, Modrý Kameň, Pôtor, Príbelce, Sucháň, Širákov, Vinica, Veľký Krtíš, Želovce a Žihľava).

14. POUŽÍVATELIA

POUŽÍVATELIA	rok 2010	rok 2011	pokles/nárast
Obecné knižnice s PZ	649	579	+ 69
Obecné knižnice s NZ	1 498	1 248	- 250
Mestská knižnica	15	23	+ 8
Regionálna knižnica	2 010	2 019	+ 9
OKRES V. KRTÍŠ SPOLU	4 172	3 869	- 303
% používateľov z počtu obyvateľ. okresu	10,16	10,05	- 0,11

V roku 2011 obecné knižnice (PZ a NZ) a mestská knižnica zaevidovali 1 850 registrovaných používateľov, z toho 636 detí do 15 rokov. Regionálna knižnica zaregistrovala 2 019 registrovaných používateľov, z toho 613 detí do 15 rokov. Za celý okres bol zaznamenaný pokles o 303 registrovaných používateľov najmä v dôsledku poklesu počtu obyvateľov okresu Veľký Krtíš o 2 750 obyvateľov oproti roku 2010.

Poradie prvých desiatich obecných knižníc podľa počtu používateľov uvedených v ročných štatistických výkazoch:

1. Vinica	538 používateľov
2. Pôtor	147 používateľov
3. Senné	81 používateľov
4. Dolná Strehová	80 používateľov
5. Kosihovce	74 používateľov
6. Kosihy nad Ipľom	73 používateľov
7. Kováčovce	59 používateľov
8. Koláre	50 používateľov
9. Horná Strehová	48 používateľov
10. Veľké Straciny	46 používateľov

15. NÁVŠTEVNÍCI

NÁVŠTEVNÍCI	rok 2010	rok 2011	pokles/nárast
Obecné knižnice s PZ	9 737	10 114	+ 377
Obecné knižnice s NZ	3 816	3 651	- 165
Mestská knižnica	217	248	+ 31
Regionálna knižnica	36 207	34 393	- 1 814
OKRES V. KRTÍŠ SPOLU	49 977	48 406	- 1 571

Obecné knižnice (PZ a NZ) a mestskú knižnicu navštívilo celkom 14 013 návštevníkov (o 243 viac ako v roku 2010), z toho bolo 13 010 návštevníkov knižnično-výpožičných služieb a 1003 návštevníkov 42 kultúrno-výchovných podujatí.

Regionálnu knižnicu navštívilo celkom 34 393 návštevníkov (o 1 814 menej ako v r. 2010), z toho bolo 29 811 návštevníkov knižnično-informačných služieb a 4 578 návštevníkov 683 vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí.

16. VÝPOŽIČKY

VÝPOŽIČKY	rok 2010	rok 2011	pokles/nárast
Obecné knižnice s PZ	35 498	30 750	- 4 748
Obecné knižnice s NZ	11 206	9 549	- 1 657
Mestská knižnica	729	971	+ 242
Regionálna knižnica	170 083	162 797	- 7 286
Okres V. Krtíš SPOLU	217 516	204 067	- 13 449
Výpožičky na 1 obyvateľa v okrese	5,30	5,30	-
Výpožičky na 1 používateľa v okrese	52,14	52,74	+ 0,60

V roku 2011 bol oproti predchádzajúcemu roku zaznamenaný pokles výpožičiek v knižniciach všetkých typov celkom o 13 449 kn.j. (nárast len v mestskej knižnici). Podľa sledovania jednotlivých typov literatúry vypožičaných používateľom bol zaznamenaný nárast záujmu len o krásnu literatúru pre dospelých.

Obratovosť knižničného fondu verejných knižníc dosiahol index 0,84 čo bolo o 0,22 viac ako v r. 2010.

Poradie prvých desiatich obecných knižníc (PZ a NZ) podľa počtu výpožičiek na počet obyvateľov obce uvedených v ročných štatistických výkazoch:

1. Vinica	15,84 výpožičiek na obyvateľa
2. Dolné Strháre	5,17 výpožičiek na obyvateľa
3. Opava	3,06 výpožičiek na obyvateľa
4. Veľké Straciny	2,61 výpožičiek na obyvateľa
5. Slovenské Ďarmoty	1,83 výpožičiek na obyvateľa
6. Kosihy nad Ipľom	1,63 výpožičiek na obyvateľa
7. Koláre	1,40 výpožičiek na obyvateľa
8. Dolinka	1,36 výpožičiek na obyvateľa
9. Senné	1,01 výpožičiek na obyvateľa
10. Horná Strehová	0,94 výpožičiek na obyvateľa

17. ĎALŠIE ÚDAJE

PODUJATIA	rok 2010	rok 2011	pokles/nárast
Obecné knižnice s PZ	33	26	- 7
Obecné knižnice s NP	13	16	+ 3
Mestská knižnica	0	0	0
Regionálna knižnica	143	168	+ 25
Okres V. Krtíš SPOLU	189	210	+ 21

Z obecných knižníc v roku 2011 pripravilo 10 knižníc 42 kultúrno-vzdelávacích podujatí, z toho bolo 15 informačných príprav. Zúčastnilo sa ich 1 003 účastníkov. Kultúrno-výchovné podujatia pripravili obecné knižnice v Dolnej Strehovej, Dolných Plachtinciach, Hornej Strehovej, Obeckove, Pôtri, Slovenských Ďarmotách, vo Veľkej Vsi nad Ipľom, Vinici, Záhorciach a Žihľave.

Regionálna knižnica pripravila spolu 168 vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí, z toho 21 informačných príprav pre žiakov a študentov škôl. Podujatí sa v regionálnej knižnici zúčastnilo celkom 4 578 účastníkov.

Obecná knižnica s PZ vo Vinici sprostredkovala pre svojich používateľov 19 medziknižničných výpožičných služieb (MVS) z iných knižníc.

Regionálna knižnica sprostredkovala 250 MVS z iných knižníc a 78 MVS poskytla iným knižniciam zo svojho knižničného fondu.

V knižniciach s profesionálnym zamestnancom pracovali 3 zamestnanci (v prepočítanom evidenčnom stave 2,06 zamestnanca). V mestskej knižnici pracoval aktívny pracovník.

Z celkového počtu 53 fungujúcich obecných knižníc s PZ, NZ a v mestskej knižnici pracovalo spolu 25 dobrovoľných knihovníkov a 28 zamestnancov OcÚ zabezpečuje prevádzku knižníc v rámci svojej pracovnej náplne.

V regionálnej knižnici z 12 zamestnancov vykonávalo odbornú knihovnícku činnosť 9,5 odborných zamestnancov.

Hospodárenie knižníc (v €)

Obecné knižnice s PZ	rok 2010	rok 2011	pokles/nárast
prostriedky na nákup KF	1 350,00 €	1 695,00 €	+ 345,00 €
mzdové náklady	9 203,00 €	8 746,00 €	- 457,00 €
poplatky za knižn. služby	388,00 €	356,00 €	- 32,00 €

Obecné knižnice s NZ	rok 2010	rok 2011	pokles/nárast
prostriedky na nákup KF	3 595,28 €	3 077,40 €	- 517,88 €
mzdové náklady a náklady na dohodu	8 077,57 €	5 136,84 €	+ 33,00 €
poplatky za knižn. služby	83,60 €	84,50 €	+ 0,90 €

Mestská knižnica	rok 2010	rok 2011	pokles/nárast
prostriedky na nákup KF	-	-	-
mzdové náklady	-	-	-
poplatky za knižn. služby	19,45 €	28,15 €	+ 8,70 €

Regionálna knižnica	rok 2010	rok 2011	pokles/nárast
prostriedky na nákup KF	8 453,38 €	8 883,21 €	+ 429,83 €
mzdové náklady	83 770,28 €	80 116,50 €	- 3 653,78 €
poplatky za knižn. služby	4 969,00 €	4 913,18 €	- 55,82 €

Za rok 2011 všetky sledované knižnice okresu vynaložili na nákup KF celkom 13 655,61 €, čo je o 256,95 € viac ako v roku 2010.

Informačné technológie

V roku 2011 sa zvýšil počet obecných knižníc, ktoré poskytujú internetové služby pre svojich používateľov v priestoroch knižnice. Osobné počítače používalo 16 knižníc, ktoré poskytovali prístup na internet pre verejnosť prostredníctvom 20 počítačov, a to :

- Obecná knižnica v Čebovciach 1 PC s internetom pre verejnosť
- Obecná knižnica v Čelároch 3 PC s internetom pre verejnosť
- Obecná knižnica v Čelovciach 1 PC s internetom pre verejnosť
- Obecná knižnica v Dolnej Strehovej 1 PC bez internetu pre verejnosť
- Obecná knižnica v Hornej Strehovej 2 PC s internetom pre verejnosť
- Obecná knižnica v Kiarove 2 PC s internetom pre verejnosť
- Obecná knižnica v Kováčovciach 2 PC s internetom, z toho 1 PC pre verejnosť
- Obecná knižnica v Kosihovciach 1 PC s internetom pre verejnosť
- Obecná knižnica v Novej Vsi 1 PC bez internetu pre verejnosť
- Obecná knižnica v Sečiankach 1 PC s internetom pre verejnosť
- Obecná knižnica vo Vieske 2 PC s internetom, z toho 1 PC pre verejnosť
- Obecná knižnica vo Vinici 3 PC s internetom, z toho 2 PC pre verejnosť
- Obecná knižnica vo Veľkej Čalomiji 1 PC s internetom pre verejnosť
- Obecná knižnica vo Veľkej Vsi n/Ipľom 1 PC s internetom pre verejnosť
- Obecná knižnica vo Vrbovke 3 PC s internetom, z toho 3 PC pre verejnosť
- Obecná knižnica v Záhorciach 1 PC bez internetu pre verejnosť.

Hontiansko-novohradská knižnica A.H.Škultétyho vo Veľkom Krtíši poskytuje 8 verejných prístupových bodov bezplatného internetu pre používateľov knižnice a jeden PC s brailovou klávesnicou a so špeciálnym softvérom a hlasovým výstupom pre slabozrakých a nevidiacich používateľov, ktorý má tiež prístup na internet. V regionálnej knižnici využilo bezplatný prístup k internetu 4 327 používateľov.

Spracovala: Danko Šagiová, metodička HNK

Prehľad plnenia navrhovaných parametrov štandard činnosti obecných knižníc okresu Veľký Krtíš za rok 2011 je zverejnený na www.hnk-vk.sk

Príloha - Prehľad činnosti verejných knižníc okresu Veľký Krtíš za rok 2011

Por. č.	Obecná knižnica	knižničný fond	počet používat.	počet návštev.	počet výpožičiek	prírastok kn.j.	
						celkom	kúpou
1.	Balog nad Ipľom	2 781	0	0	0	0	0
2.	Brusník	1 312	0	0	0	0	0
3.	Bušince	3 896	0	0	0	0	0
4.	Čebovce	5 417	20	103	361	4	3
5.	Čeláre	1 418	10	45	19	0	0
6.	Čelovce	1 622	21	35	35	10	10
7.	Červeňany	496	0	0	0	0	0
8.	Dačov Lom	2 239	4	415	45	0	0
9.	Dolná Strehová	4 952	80	572	342	22	22
10.	Dolné Plachtince	4 174	19	227	398	11	11
11.	Dolné Strháre	2 418	45	190	962	25	25
12.	Dolinka	2 250	18	18	648	0	0
13.	Ďurkovce	913	0	0	0	0	0
14.	Glabušovce	1 109	0	0	0	0	0
15.	Horná Strehová	1 515	48	56	180	0	0
16.	Horné Strháre	2 270	9	51	98	0	0
17.	Hrušov	4 835	9	292	264	13	13
18.	Chrtány	772	1	3	3	0	0
19.	Chrastince	644	0	0	0	0	0
20.	Ipeľ. Predmostie	2 393	0	0	0	0	0
21.	Kamenné Kosihy	2 793	13	13	98	0	0
22.	Kiarov	1 550	10	25	20	5	0
23.	Kleňany	1 901	20	20	15	0	0
24.	Koláre	3 086	50	86	382	5	5
25.	Kosihovce	3149	74	198	78	5	5
26.	Kosihy n/ Ipľom	2 039	73	115	711	30	30
27.	Kováčovce	1 039	59	59	39	0	0
28.	Lesenice	1 921	0	0	0	0	0
29.	Ľuboriečka	2 456	0	0	0	0	0
30.	Malá Čalomija	1 972	11	30	65	0	0
31.	Malé Straciny	1 725	38	38	105	0	0
32.	Malé Zlievce	3 070	0	0	0	0	0
33.	Malý Krtíš	1 251	1	3	18	0	0
34.	Modrý Kameň	19 118	23	248	971	217	0

35.	Muľa	1 256	1	2	4	0	0
36.	Nenince	3 174	10	10	10	0	0
37.	Nová Ves	1 529	4	38	151	21	21
38.	Obeckov	2 054	30	100	159	33	31
39.	Olováry	3 107	9	9	75	19	19
40.	Opat. Nová Ves	2 264	7	63	128	0	0
41.	Opava	776	9	42	374	0	0
42.	Pôtor	5 850	157	199	498	46	28
43.	Pravica	1 168	3	8	17	0	0
44.	Príbelce	1 865	29	35	46	1	0
45.	Sečianky	916	3	20	0		0
46.	Seľany	2 057	12	12	37	6	6
47.	Senné	1 288	81	81	218	0	0
48.	Sklabiná	5 334	0	0	0	0	0
49.	Slov.Ďarmoty	4 489	23	42	1 049	0	0
50.	Slov. Kľačany	1 332	5	18	103	0	0
51.	Stred. Plachtince	3 877	0	0	0	0	0
52.	Sucháň	1 615	13	109	117	0	0
53.	Suché Brezovo	1 020	0	0	0	0	0
54.	Širákov	850	0	0	0	0	0
55.	Šuľa	1 149	4	4	8	0	0
56.	Trebušovce	1 876	3	3	6	0	0
57.	Veľká Čalomija	5 725	18	142	336	33	30
58.	Veľká Ves n/ Ipľ.	1 733	12	38	85	0	0
59.	Veľké Straciny	839	46	158	394	32	32
60.	Veľké Zlievce	3 090	25	105	375	0	0
61.	Veľký Lom	2 310	0	0	0	0	0
62.	Veľký Krtíš	53 725	2 019	34 393	162 797	882	750
63.	Vieska	1 188	30	32	28	0	0
64.	Vinica	14 289	538	9 838	29 967	281	225
65.	Vrbovka	1 817	20	80	40	27	27
66.	Záhorce	3 027	31	78	244	2	2
67.	Závada	1 679	25	35	100	0	0
68.	Zombor	1 072	15	15	71	14	13
69.	Želovce	7 825	31	266	773	83	15
70.	Žihľava	1 761	10	52	104	23	5
	S p o l u	243 412	3 869	48 406	204 067	1 827	1 353

Slovenská asociácia knižníc vyhlásila pre rok 2012
13. ročník celoslovenského podujatia

ktorý sa uskutoční v dňoch **26. marca – 1. apríla 2012**
pod známym mottom:
"Knižnice pre všetkých"

Týždeň slovenských knižníc tradične nemení svoj základný cieľ. **Pozitívne zviditeľňovať knižnice** ako kultúrne a vzdelávacie inštitúcie prostredníctvom najrozmanitejšieho spektra aktivít a podujatí.

V súčasnosti knižnice na Slovensku nadväzujú na svoje historicky overené miesto v spoločnosti. Sú modernými inštitúciami, ktoré v dostatočnej šírke dokážu poukázať na svoj aktívny podiel na spoločenskom rozvoji obce, mesta, regiónu i kraja. Sú to práve knižnice, ktoré napriek množstvu rôznorodých problémov a nedostatku finančných prostriedkov ponúkajú veľa zaujímavého, nového, poučného i zábavného pre svojich čitateľov, používateľov a návštevníkov. A to nielen v budovách knižníc, ale čoraz viac v sieťovom priestore Internetu. Stovky knihovníckych podujatí spája virtuálny svet Internetu so svetom kníh, literatúry, tlačeného i hovoreného slova, i samotného čítania. Ponuky knižníc v podobe elektronických služieb, prístupom k najrôznejším informačným zdrojom a informáciám sú už dnes pomaly samozrejmosťou. Vyspelé demokratické spoločnosti veľmi intenzívne vnímajú takéto knižnice a preukazujú im vážnosť, dôležitosť a nezastupiteľné miesto v spoločnosti.

Otvorenie Týždňa slovenských knižníc bude spojené aj s tradičným odovzdaním ceny Slovenskej asociácie knižníc **SAKAČIK 2011**, niektorej z členských knižníc za jej aktívnu činnosť, resp. za prípravu významného podujatia alebo uskutočnenia významného činu.

Veľa úspechov a nekonvenčných nápadov (nielen) v Týždni slovenských knižníc 2012 želá (nielen) členským knižniciam Slovenskej asociácie knižníc Správna rada Slovenskej asociácie knižníc.

BBSK - Hontiansko-novohradská knižnica A.H.Škultétyho vo Veľkom Krtíši s mottom

„Knižnice pre všetkých“

**v rámci Týždňa slovenských knižníc
pripravila**

- 26.3.2012 o 12,00 hod. **Najkrajšie básničky o jari** – recitovanie, čítanie básničiek a kreslenie jarných kvietkov s predškolákmi MŠ Ul. SNP
- 27.3.2012 o 11,00 hod. **Marec – mesiac knihy** – tradičná recitačná súťaž výberu žiakov ŠZŠ Veľký Krtíš
- o 14,00 hod. **Stretnutie generácií** - vystúpenie čitateľského krúžku „Zornička“ a čítanie kníh seniorom v domove sociálnych služieb Veľký Krtíš
- 28.3.2012 o 12,00 hod. **Tri múdre kozliatka** – zážitkové čítanie knihy J.C.Hronského pre najmenších používateľov z MŠ Ul. Poľná Veľký Krtíš
- o 14,00 hod. **Anna Kollárová – Cieľová** – beseda s regionálnou spisovateľkou pre širokú čitateľskú verejnosť
- 29.3.2012 o 10,00 hod. **Obeckovské dopoludnie** – beseda o živote a tvorbe spisovateľa Kálmána Mikszátha, rodáka zo Sklabinej s p. Evou Šoošovou pre detských čitateľov
- 30.3.2012 o 10,00 hod. **Babička číta deťom** – bývalá knihovníčka Hanka rozpráva deťom o rozprávkach svojho detstva
- o 18,00 hod. **Noc s Andersenom** – noc plná zážitkov, rozprávok a prekvapení strávená v knižnici pre najlepších detských čitateľov zo ZŠ Ul. Komenského Veľký Krtíš

Počas celého týždňa od 26. - 30. marca 2012 budú používateľom pri vrátení starých upomínaných výpožičiek odpustené sankčné poplatky.

PRIESKUM ČÍTANIA MLÁDEŽE

Linka detskej istoty pri Slovenskom výbore UNICEF organizuje už 5. ročník Najpočetnejšieho detského čitateľského maratónu „Čítajme si...“ Knižnice na Slovensku sa vo **štvrtok 31. mája 2012** spolu pokúsia prekonať rekord vo verejnom čítaní detí. Hoci bude lákavé "prebiť" minuloročný rekord - 30 480 čítajúcich detí, nie je podstatné, či sa to podarí - cieľom projektu totiž je podporiť čítanie u detí a zároveň poukázať na význam literatúry pre detského čitateľa.

Projekt je realizuje 6-hodinovým čitateľským maratónom, do ktorého sú zapojené deti z viacerých miest Slovenska. V určený deň budú deti po celom Slovensku čítať knihu, ktorej titul vyberú miestni partneri – knižnice/školy. Každý zapojený detský čitateľ prečíta jednu stranu.

Simultánne čítanie bude vo všetkých mestách Slovenska prebiehať v ten istý deň **31. 5. 2012 a v presne určenom čase od 09.00 do 15.00**. Podrobné informácie pre všetkých záujemcov, prihlášku, manuál nájdete spolu s ostatným materiálmi na stiahnutie na stránke <http://www.unicef.sk/sk/ldi/citajme-2012>.

Mnohé knižnice majú veľmi dobrý vzťah so školami a vedia presvedčiť školy, aby sa projektu zúčastnili. Víťaný je každý, kto sa rozhodne projekt podporiť. Čítať sa môže v obecných knižniciach, v školských knižniciach a na iných vhodných miestach (napr. kultúrny dom, miestny úrad a pod.).

Ak máte ako obecná knižnica záujem podieľať sa na tomto projekte, pošlite vyplnenú návratku do 30.4.2012 na e-mail: 116111sk[.]gmail.com, resp. tel. kontakt: 02-5292-7518.

Poštová adresa: Linka detskej istoty pri SV UNICEF, Nám. SNP 13, P.O.Box 52, 810 00 Bratislava

Regionálne knižnice Banskobystrického kraja sa zapojili do celoslovenského výskumu čítania mládeže a v I. polroku 2011 realizovali čiastkový dotazníkový prieskum "**Čítanie mládeže v Banskobystrickom kraji**". Prieskum bol realizovaný pod záštitou Slovenskej asociácie knižníc a s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR. Koordinátorom realizácie prieskumu bola Krajská knižnica Ľ. Štúra vo Zvolene. Interpretáciu výsledkov výskumu za Banskobystrický samosprávny kraj spracoval autorský kolektív - Mgr. Lenka Malovcová z Krajskej knižnice Ľ. Štúra vo Zvolene, Danka Šagiová z Hontiansko-novohradskej knižnice A.H.Škultétyho vo Veľkom Krtíši a Monika Šatarová z Novohradskej knižnice v Lučenci. Ku koncu roka 2011 bola na stránkach www.sakba.sk zverejnená interpretácia celoslovenského výskumu čítania "Čítanie mládeže v Slovenskej republike".

Záver dotazníkového prieskumu "Čítanie mládeže v Banskobystrickom kraji"

- Respondentmi výskumu Čítanie mládeže v Banskobystrickom kraji boli žiaci ôsmych a deviatych ročníkov základných škôl a žiaci druhých ročníkov stredných škôl. Celkový počet respondentov bol 1 512, z toho 44,8% chlapcov a 55,2% dievčat. Žiakov základných škôl bolo 63,0%, žiakov gymnázií 19,2%, žiakov stredných odborných škôl 16,7% a 1,1% študentov odborného učilišťa.
- Mládež v školských dňoch sleduje televíziu, pričom dievčatá a chlapci sú v sledovaní televízie na rovnakej úrovni. Polovica dievčat nehrá v školských dňoch PC hry, ale len desatina chlapcov. Väčšina opýtaných komunikuje prostredníctvom internetu viac ako hodinu. Viac času ako komunikácii však venujú prezeraniu rôznych stránok. Chlapci surfujú po internete viac ako dievčatá. Z kultúrnych podujatí je najnavštevovanejšia diskotéka, kino a koncerty modernej hudby.
- Knihy počas pracovných dní nečíta skoro 40% respondentov, z toho až polovica chlapcov. Počas víkendov trávia respondenti čas s kamarátmi, rodinou, až polovica opýtaných pri počítači, ale len štvrtina pri čítaní. Najmenej cez víkendy čítajú 13-roční respondenti. Tí, ktorí nečítajú sa venujú sledovaniu televízie a počítaču – až polovica viac ako 3 hodiny.
- Kritická je návštevnosť knižníc, keďže až polovica opýtaných nenavštevuje žiadnu knižnicu (až 65% chlapcov), štvrtina navštevuje školskú knižnicu a tretina opýtaných iný typ knižnice. Situáciu návštevnosti knižníc

dokresľuje fakt, že len desatina respondentov navštevuje knižnicu viackrát do mesiaca a raz za mesiac len pätina opýtaných. Pravidelné návštevy knižnice sú typické pre žiakov ZŠ a gymnázií.

- Školská knižnica by mala byť primárnym inštitucionálnym informačným zdrojom, navštevuje ju len štvrtina opýtaných. Paradoxne si polovica myslí, že je v nej dostatok nových kníh a polovica tvrdí presný opak. Pokiaľ navštevujú iný typ knižnice, predpokladáme, že verejnú knižnicu, až 80% opýtaných si myslí, že má dostatok dobrých kníh a asi polovici chýbajú nové knihy. Najväčším problémom, prečo nenavštevujú knižnicu je nechť ísť do knižnice, resp. čítať a nedostatok času. Zaujímavé je, že viac ako polovica opýtaných nemá čas chodiť do knižnice, ale len desatina nemá okrem školy na nič čas. Mládež teda čas má, ale len ten kto má záujem si nájde čas na čítanie alebo návštevu knižnice.
- Využívanie knižnice nie je v živote mladého človeka nevyhnutnosťou, do knižnice chodia v prvom rade tí, ktorí chcú a majú o služby knižnice záujem. Sieť knižníc je na Slovensku pomerne hustá, horšie je to s ich využívaním. Výsledky výskumu sú priaznivejšie pre verejné ako pre školské knižnice. Ak chcú knižnice osloviť mladých čitateľov v skúmanom veku, mali by sústrediť pozornosť na dostupnosť a bohatosť svojich zbierok a zároveň aj modernizáciu ponúkaných služieb. Internetové služby poskytované verejnými či školskými knižnicami využíva len 16,5% respondentov, čo znamená, že tento typ služby nie je pre sledovanú vekovú kategóriu respondentov v Banskobystrickom kraji až takou atraktívnou službou. V oblasti voľnočasových aktivít mladí ľudia rozhodne uprednostňujú iné inštitúcie ako knižnice a iné aktivity ako čítanie a návštevu knižnice. Je dôležitou úlohou knižníc nájsť si cestu k mládeži, keďže knižnica je kultúrnou inštitúciou, zdrojom kultúrnych, estetických a umeleckých informácií a zároveň najdôležitejším a najväčším inštitucionalizovaným zdrojom informácií pre vzdelávanie a rozvoj človeka. Mladá generácia má byť pripravená na kultúrnu a znalostnú spoločnosť a má sa stať nezávislou celoživotne sa vzdelávajúcou generáciou.
- Výsledky ukazujú, že pri získavaní informácií potrebných na riešenie pracovných úloh súčasná mládež jednoznačne, ďaleko pred všetkými médiami, uprednostňuje internet. To, samozrejme, dokazuje silu tohto média, ktorá sa môže využiť vo vzdelávacích procesoch. Otázkou je či si vyberajú správne informácie a či vedia získané informácie spracovať pre dané účely. Tradičné tlačené médiá ako zdroj informácií pre pracovné

úkony strácajú svoje postavenie, a to aj napriek tomu, že mieru kvality, spoľahlivosti a vierohodnosti informácií zaručujú redakčné a vydavateľské procesy. Na druhej strane je internet zdrojom, ktorý je presýtený nekvalitnými zdrojmi, zdrojmi pochybného pôvodu a hotovými „informačnými poloproduktmi“ núkajúcimi sa na stiahnutie, kopírovanie, vytlačenie či plagovanie. Je však naša mládež vedená k využívaniu populárno-náučných, populárno-vedeckých a odborných kníh a časopisov? Po internete sú ďalším zdrojom informácií rovesníci (kamaráti, spolužiaci), ktorí sú nespoľahlivým informačným zdrojom a často to znamená obyčajné odpisovanie úloh.

- Vytváranie čitateľských návykov v útlom detstve ovplyvňuje rodičovské čítanie. Len desatina opýtaných odpovedala, že im v detstve nečítal nikto, väčšine čítali knihy rodičia alebo starí rodičia. Polovici opýtaných čítali pravidelne a až štvrtina opýtaných si nepamätá. Pozitívne dojmy a pocity z čítania malo skoro 80% opýtaných respondentov.
- Z celkového počtu opýtaných majú skoro všetky rodiny doma vlastné knihy Najväčšie domáce knižnice majú rodiny gymnazistov, až polovica uviedla, že má doma približne 100 kníh. Až polovica tých, ktorí majú doma knihy, nenavštevuje žiadnu knižnicu. Môže tu zohrávať úlohu niekoľko faktorov – veľkosť vlastnej knižnice, nedostatok informácií o službách knižníc, nedostatočná ponuka zaujímavých kníh pre túto vekovú kategóriu a iné.
- Kniha ako dar od rodičov, ale zároveň motivácia k čítaniu a vytváranie čitateľských návykov v rodinách – pravidelne dostane knihu od rodičov len 18,5% respondentov, výnimočne viac ako polovica. Mládež nemá pocit, že ich rodičia nútia čítať. Viac ako polovica mladých číta pre to, že ich čítanie baví a skoro polovica preto, že rozvíja myslenie a vyjadrovanie. Tieto subjektívne pocity prevládajú u dievčat, prejavujú sa len u tretiny opýtaných chlapcov.
- Vyššie uvedené výsledky hovoria o vzťahu mládeže k čítaniu ako k procesu, voľnočasovej aktivite i ako k prostriedku vzdelávania a poznávania. Zároveň nás upozorňujú na veľmi zreteľný fakt, že názory na čítanie, postoje k čítaniu úzko súvisia s frekvenciou čitateľských aktivít a tiež, že ide o javy, ktoré sa navzájom priam existenčne ovplyvňujú.
- Čítanie má nízky status v živote súčasnej mládeže. Mládež nie je dostatočne informovaná o dôležitosti čítania v rozvoji človeka, jeho myslenia, komunikačných kompetencií a rozvoji jeho kognitívnych schopností.

- Spolužiakov, ktorí čítajú veľa kníh, neuznávajú viac chlapci. S vekom stúpa aj prestíž čitateľov ako múdrych ľudí. Dievčatá majú oveľa bližší vzťah ku knihám a k čítaniu.
- Kniha je stále pre mladých prameňom poznania, ved' s výrokom *V knihách je veľa zaujímavého a múdreho* úplne alebo čiastočne súhlasilo 87% respondentov. Nie je to celkom jednoznačné, pretože u mladých začína nad knihou prevažovať internet ako zdroj poznania. Takmer rovnako až 82% si totiž myslí, že v internete je viac informácií ako v knihách.
- Pre takmer polovicu mladých ľudí čítanie zostáva stále problémom. *Čítanie považujú za zdĺhavé, ale obrázky si pozerú radi*. Problém mladých ľudí je v ich schopnosti čítať. Mladí ľudia považujú čítanie kníh skôr za poučné, než za zábavné. Čítajú málo, pretože čítať nevedia a nie sú naučení nájsť si zaujímavé čítanie. Voľný čas im vyplňajú iné médiá, ktoré im podľa nich poskytujú viac zábavy a poučenia (televízia, internet a pod.). Radšej si pozerú film, stiahnu obsah knihy z internetu a podobne. Pracovať s informáciami znamená v prvom rade čítať a náš výskum naznačuje, že s touto činnosťou majú problémy ešte aj niektorí gymnazisti. Značnej časti mladých ľudí hrozí prepád medzi informačne chudobných.
- Sarkasticky by sa dalo konštatovať, že najpopulárnejšia kniha medzi mládežou je „žiadna“. Až 215 respondentov (14,8%) totiž odpovedala práve alternatívou *nevybral by som si žiadnu knihu, knihy nečítam*. To sú mladí ľudia, ktorí knihu nezoberú do rúk za žiadnych okolností, ani keď im ju dajú zadarmo. Takýchto vyprofilovaných nečitateľov je výrazne viac medzi chlapcami než medzi dievčatami. Z hľadiska veku bol najnižší počet vyhranených nečitateľov medzi trinásťročnými, teda najmladšími a najvyšší medzi šestnásťročnými.
- **Z ponúkaných žánrov sa na prvom mieste umiestnil román o živote mládeže**, nasledoval hororový román, vojnový román, úbožný román, detektívka, fantasy román, životopisný román a iné.

Mgr. Lenka Malovcová

Kompletný materiál „**Čítanie mládeže v Banskobystrickom kraji 2011 - interpretácia výsledkov výskumu**“ nájdete na stránke regionálnej knižnice www.hnk-vk.sk.